

Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki*

The Relationships between Intolerance of Uncertainty and Psychological Well-Being

Filiz Mine GEÇGİN**

Ümit SAHRANÇ***

Öz. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerindeki belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi cinsiyet, algılanan gelir düzeyi ve algılanan ebeveyn tutumları açısından incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu; Marmara Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sütçü İmam Üniversitesi'nde çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 426 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler, belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği-Kısa Formu (BTÖ-12), Psikolojik İyi Olma Ölçekleri kısa formu (PİÖÖ) ve kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Veri analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, ANOVA ve t testi'nden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, yüksek düzeyde belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerine sahip öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin düşük olduğu, cinsiyete göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ancak kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Koruyucu ebeveyn tutumuyla yetişen öğrencilerin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri, demokratik tutumla yetişen öğrencilerden daha istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir. Otoriter ebeveyn tutumuyla yetişen öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri, koruyucu tutum belirten öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir. Algılanan gelir düzeyi grupları arasında belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi açısından farklılaşma olmamasına karşın, psikolojik iyi oluş açısından iyi gelir grubundaki öğrencilerin puanlarının yetersiz gelir grubundaki bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Psikolojik İyi Oluş, Üniversite Öğrencileri.

Abstract. The aim of this study is to investigate the relationship between intolerance of uncertainty and psychological well-being, and to examine the differences between these two variables in terms of gender, perceived income status, and perceived parental attitudes. Study group was composed of 426 undergraduates from various departments of Marmara, Sakarya, Anadolu, Yıldız Teknik and Sütçü İmam Universities. The data were gathered via Short Form of Intolerance of Uncertainty Scale, Psychological Well-Being Scale short form, and Personal Information Form. The data were analyzed by Pearson Product Moments Correlation, ANOVA, and t test. The results revealed that students with higher levels of intolerance of uncertainty had lower levels of psychological well-being, intolerance of uncertainty levels didn't differ in terms of gender, and however psychological well-being levels of female students were significantly higher than those of males. Students who grown up with protective parental attitude had higher levels of intolerance of uncertainty than democratic parental attitude. In terms of psychological well-being, students who raised authoritarian parental attitudes had higher scores than protective parental attitude. Though intolerance of uncertainty levels didn't differ in terms of perceived income levels of students, students with higher perceived income levels had higher scores of psychological well-being.

Keywords: Intolerance to uncertainty, psychological wellbeing, university students.

Toplumsal Mesaj.

Psikolojik iyi oluş, ruh sağlığının ve genel olarak sağlıklı olmanın bir göstergesidir. Belirsizliğe tahammül edebilen bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri de yüksek çıkmaktadır. Bu bağlamda belirsizliğe tahammül edebilen bireyler yetiştirmek, bireylerin ve dolayısıyla toplumun ruh sağlığını olumlu yönde etkileyebilecektir.

Public Interest Statement.

Psychological wellbeing is an indicator of mental health and physical health in general. Individuals who tolerate uncertainty have higher levels of psychological wellbeing. In this regard, raising individuals who tolerate uncertainty may improve mental health of them and society.

* Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında, birinci yazarın "Belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir ve VIII. Uluslararası Lisansüstü Eğitim Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

** Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü, erguvan_mine@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, sahranc@sakarya.edu.tr

1. GİRİŞ

Bilinmezlik veya belirsizlik çoğu kez kaygı yaratan bir durumdur. Bu tür kaygı verici belirsizlik durumlarına karşı her insanın vereceği tepki farklı olabilmektedir. Bazı bireyler bu durumlara karşı kolayca çözüm yolları belirleyip yaşama devam edebilmektedir. Yaşam her gün belirsizliklerle doluyken, belirsizliğe tahammülsüz kişiler endişelenmek için çok sayıda sebebi kolayca bulabilmekte ve endişe ve kaygıya odaklanmakta ve bu nedenle söz konusu belirsizlik durumundan kurtulmak için karar verme ve çözüm yolları bulmada güçlük çekmektedir (Dugas, Buhr ve Ladouceur, 2004). Endişe ve kaygı duygularının egemen olduğu belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin artması bireyde birçok psikolojik soruna yol açabilmektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlükle ilişkilendirilen birçok psikolojik ve uyum sorunları bulunmaktadır. Bu sorunlar, obsesif-kompulsif bozukluk (Steketee, Frost ve Cohen, 1998; Tolin, Abramowitz, Brigidi ve Foa, 2003), sosyal kaygı ve sosyal fobi (Boelen ve Reijntjes, 2009; Carleton, Collimore ve Asmundson, 2010), depresyon (Berenbaum, Bredemeier ve Thompson, 2008; Miranda, Fontes ve Marroquin, 2008; Yook, Kim, Suh ve Lee, 2010), panik bozukluk ve agorafobi (Buhr ve Dugas, 2009; Carleton, Duranceau, Freeston, Boelen, McCabe ve Antony, 2014; McEvoy ve Mahoney, 2011), yeme bozuklukları (Sternheim, Startup ve Schmidt, 2011), kaygı duyarlılığı (Fergus ve Bardeen, 2013; Norr, Oglesby, Capron, Raines, Korte ve Schmidt, 2013) ve sağlıkla ilgili araştırmalar sonucunda artan sağlık anksiyetesi anlamına gelen siberkondridir (Norr, Albanese, Oglesby, Allan, Schmidt, 2015). Ayrıca, yaygın anksiyete bozukluğunu açıklamada belirsizliğe tahammülsüzlük temel değişkendir (Dugas, Gosselin ve Ladouceur, 2001).

Alanyazında belirsiz ya da muğlak durumlara karşı dayanıksızlık ya da tahammülsüzlükle ilişkili iki kavram yer almaktadır (Dugas, Buhr ve Ladouceur, 2005). Bu kavramların Türkçe karşılıkları belirsizliğe tahammülsüzlük (intolerance of uncertainty) ve muğlaklığa tahammülsüzlük (intolerance of ambiguity) olarak ifade edilebilir (Dugas, Marchand ve Ladouceur, 2005). Belirsizliğe tahammülsüzlük kavramı, Frenkel-Brunswik (1948, akt: Grenier, Barrette ve Ladouceur, 2005) tarafından ilk olarak tanımlanan muğlaklığa tahammülsüzlük (intolerance of ambiguity) kavramına dayalı olduğundan uzun yıllar birbirinin yerine kullanılmıştır. Halihazırda belirsizliğe tahammülsüzlük (intolerance of uncertainty), bir tür bilişsel hata olarak bireyin algı ve değerlendirmelerini etkileyen (Dugas ve diğ., 2005) geleceğe yönelik bir duygu durumu olarak ele alınmakta ve anksiyete bozuklukları ile daha çok ilişkilendirilmektedir (Grenier ve diğ., 2005). Muğlaklığa tahammülsüzlük ise şu an ve burada ile daha çok ilişkili olan ve bireyin bu durumu "siyah ya da beyaz" olarak değerlendirdiği iki kutuplu belirsizlik durumudur (Grenier ve diğ., 2005).

Kısaca belirsizliğe tahammülsüzlük, gerçekleşme olasılığı düşük olsa da belirsizliğin tehdit edici (bilişsel), endişe, anksiyete ve rahatsızlık yaratan (duyuşsal), ve kaçınılması ya da reddedilmesi gereken (davranışsal) bir durum olarak değerlendirilme eğilimi olarak tanımlanabilir. Buhr ve Dugas'a (2002) göre belirsizliğe tahammülsüzlüğün dört alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar, (1) belirsizliğin stresli ve üzüntü verici olduğu, (2) eyleme geçme ve davranış oluşturmada kişiye yetersizlik hissettirdiği, (3) belirsiz durumların olumsuz olduğu ve kaçınılması gerektiği ve (4) belirsizliğin adaletsiz olduğudur. Belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin artması ile birlikte bireyin yaşamında sıkıntılar yaşaması bu durumun da bireyin psikolojik iyi oluş düzeyi üzerinde olumsuz yönde etkilemesi kaçınılmaz görünmektedir. Belirsizliğin birey üzerinde psikolojik ve fiziksel sonuçlarla birlikte güçlü bir stres kaynağı görüşünü destekleyen bolca deneysel kanıt bulunmaktadır. Örneğin, yüksek düzeyde algılanan belirsizlik, yüksek kaygı ve depresyon ile düşük hayat kalitesi ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Barahmand ve Haji, 2014). Ryff ve Keyes (1995) ise depresyonun psikolojik iyi oluşun tüm boyutlarıyla negatif yönde ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Bu bulgular belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş arasında ne düzeyde bir ilişki olduğuna yönelik bir soruyu akla getirmektedir.

Psikolojik iyi oluş, insan doğasının güçlü yanlarına odaklanan pozitif psikoloji kavramları arasında yer almaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Ryff'a (1989) göre psikolojik iyi oluş altı alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlardan *öz-kabul*, bireyin kendini tüm zayıf ve güçlü yönleriyle olumlu değerlendirmesi ve geçmişine yönelik olumlu duygular içinde olması anlamına gelmektedir (Kuzucu,

2006). *Olumlu ilişkiler* boyutu, çevresindeki insanlarla iyi ilişkiler içinde olması, güven, sevgi ve empati duygularına sahip olması anlamındadır (Ryff, 1989; Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). *Özerklik* boyutu toplumsal baskı, inanç ve korkuya bağlı kalmaksızın, bireyin davranışlarını düzenleyerek yüksek işlev gösterebilmesidir (Ryff, Magee, Kling ve Wing, 1999). *Çevresel hâkimiyet*, ihtiyaçlarına yönelik olarak çevresini yönetmek ve şekillendirmek, günlük olaylar ve sorumluluklara hâkim olmak anlamındadır (Ryff, 1989). *Yaşam amacı* boyutu, bireyin anlamlı hedeflerle bütünlük duygusu oluşturması ve bir yaşam amacı oluşturması anlamındadır (Ryff, 1989, Ryff ve Keyes, 1995). *Bireysel gelişim* boyutu ise kendini gerçekleştirme kavramına en yakın olan kavram olup (Ryff ve Singer, 2008), kişiye özgü potansiyellerini geliştirmesi doğrultusunda bireyin tutumlarını, duygularını ve davranışlarını fark etmesini ve geliştirip değiştirmesi anlamına gelmektedir (Wright, Levine, Beasley ve diğ., 2006).

Görüldüğü gibi Ryff'in (1989) tanımladığı psikolojik iyi oluş daha çok insanın potansiyel gücüne odaklanmaktadır (Deci ve Ryan, 2008). Bireyin potansiyelini kullanmasına bir tür engel oluşturabilecek belirsizlik durumlarının depresyonla ilgili olması ve depresyonun da psikolojik iyi oluşun tüm boyutlarıyla negatif yönde ilişkisi nedenleriyle psikolojik iyi oluş kavramı ile belirsizliğe tahammülsüzlük kavramı arasındaki ilişkinin belirlenmesi oldukça önemlidir. Ayrıca belirsizliğe tahammülsüzlük değişkeni ulaşılabildiği kadarıyla alanyazında daha çok psikopatoloji ile ilişkilendirilmiş, ancak normal popülasyonun belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır.

Alanyazın incelendiğinde, bu araştırmanın bağımsız değişkenleri olan cinsiyet, algılanan gelir düzeyi ve algılanan ebeveyn tutumu ile belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik iyi oluşa yönelik araştırmalarda çelişkili sonuçların olduğu görülmektedir. Örneğin bazı araştırmalarda (Cenkseven, 2004; Cirhinlioğlu, 2006; Demirci, 2012; Gediksiz, 2013; Haring, Stock ve Okun, 1984; Ryff, 1989-1995; Ryff ve Singer, 2008) kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmasına rağmen bazı araştırmalarda (Haring, Stock ve Okun, 1984) erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Diğer bazı araştırmaların sonuçları ise (Cooper, Okamura ve Neil, 1995; Diener ve Ryan, 2009; Timur, 2008; Tütüncü, 2012) psikolojik iyi oluşun cinsiyete göre değişmediğini göstermiştir. Tahammülsüzlük ile ilgili alanyazında yer alan araştırmalarda (Dugas, Freeston ve Ladouceur, 1997; Sarı, 2007) belirsizliğe tahammülsüzlüğün kadınlarda daha yüksek olduğu bulguları yer almaktadır. Ancak cinsiyete göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi açısından fark çıkmadığı belirtilen araştırmalar (Boelen, Reijntjes ve Carleton, 2014; Buhr ve Dugas, 2002; Carleton ve diğ., 2014; Dugas ve diğ., 2010; Fracalanza, Koerner, Deschênes ve Dugas, 2014) da bulunmaktadır. Bununla birlikte, erkek ergenlerin daha yüksek belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin bulunduğu araştırma (Barahmand, 2008) sonucu da mevcuttur.

Çelişkili bulgular psikolojik iyi olma düzeyinin gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını inceleyen araştırmalar için de geçerlidir. Kaplan, Shema ve Leite (2008), Ryff ve diğerleri (1999), Cenkseven (2004) ve Anlı (2011) çalışmalarında gelir düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluşun arttığını belirtirken, Biswas, Diener ve Tamir (2004) gelir düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluşun artmadığını bildirmiştir.

Belirsizliğe tahammülsüzlükle ilgili alanyazında ise bu değişkenin gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Belirsizliğe tahammülsüzlük daha çok psikolojik sağlıksızlıkla ilişkilendirildiği için (Örn Tolin ve diğ., 2003; Berenbaum ve diğ., 2008; Fergus ve Bardeen, 2013), algılanan gelir düzeyi yüksek orta ve düşük olanların belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi önem kazanabilecektir. Benzer şekilde üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak bir kişilik özelliği olarak da kabul edilen belirsizliğe tahammülsüzlüğün (Mahoney ve McEvoy, 2012), diğer kişilik özelliklerinde olduğu gibi ailenin çocuk yetiştirme tutumlarından etkilenmesi olasıdır. Bu bağlamda düşünüldüğünde, ebeveyn tutumlarına göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin incelenmesinin oldukça önemli olduğu düşünülebilir.

Ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluşu inceleyen bazı araştırmalarda (Demirci, 2013; Şahin, 2013) otoriter ve koruyucu ebeveyn tutumlarına sahip öğrencilerin demokratik ebeveyn tutumlarına sahip öğrencilerden daha düşük psikolojik iyi olma puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte Rudy ve Grusec (2001), kolektivist toplumlarda geleneksel olan otoriter ebeveyn tutumunun yakınlıktan uzak, patolojik, esnek olmayan düşünce yapısına sahip bir tutum olarak değerlendirilemeyeceğini, tam tersine otoriter ailede de çocuğa yakınlık/sıcaklık ve çocuğa yönelik olumlu tutumun olduğunu belirtmektedir. Bu durumda ne tür ebeveyn tutumuyla yetişen bireylerin daha yüksek düzeyde psikolojik iyi oluş düzeylerine sahip olduklarının belirlenmesi, geleceğin ebeveynleri olacak üniversite öğrencilerine gerekli ebeveynlik eğitimlerinin planabilmesi açısından önemlidir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, bu araştırmada belirtilen nedenlerle Türk kültüründe üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin cinsiyete, algılanan gelir düzeyine ve algılanan ebeveyn tutumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen, ayrıca söz konusu değişkenlerin düzeylerinin cinsiyet, algılanan gelir düzeyi, algılanan ebeveyn tutumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını inceleyen ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.1 Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, uygun örneklem yöntemine göre belirlenen Marmara, Sakarya, Anadolu, Yıldız Teknik ve Sütçü İmam Üniversitelerinin çeşitli bölümlerinde lisans eğitimi alan 426 öğrenciden (274 kadın, 152 erkek) oluşmuştur.

2.2 Verilerin Toplama Araçları

2.2.1 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği-Kısa Formu

Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği (BTÖ-12) Carleton, Norton ve Asmundson (2007) tarafından geliştirilen yetişkinlere yönelik bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması, Sarıçam, Erguvan, Akın ve Akça (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. BTÖ-12, ileriye yönelik kaygı ve engelleyici kaygı olmak üzere iki alt boyuttan oluşan 12 maddelik 5'li dereceleme ölçeğidir. Ölçeğin 1. maddesi ters kodlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 12 ile 60 arasında değişmektedir. Yükselen puanlar yüksek düzeyde belirsizliğe tahammülsüzlüğü göstermektedir. Uyarlama çalışmaları sonucunda BTÖ-12'nin yeterli psikometrik değerlere sahip olduğu bildirilmiştir (Sarıçam ve diğ., 2014).

2.2.2 Psikolojik İyi Olma Ölçekleri

Psikolojik İyi Olma Ölçekleri (PİOÖ) Ryff (1989) tarafından geliştirilen bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Akın, Demirci, Yıldız, Gediksiz ve Eroğlu (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış yetişkinlere yönelik bir kendini değerlendirme ölçeğidir. PİOÖ-42, altı boyuttan (özerklik, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amaçları ve öz-kabul) oluşan 42 maddelik 7'li dereceleme ölçeğidir. Ölçeğin 3, 5, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 34, 36, 39 ve 41. maddeleri ters kodlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 294, en düşük puan ise 42'dir. Bireyin her bir alt ölçekten elde ettiği puanların yüksek olması bireyin ilgili alt ölçeğin değerlendirdiği özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçek toplam bir psikolojik iyi oluş puanı da vermektedir. Uyarlama çalışmaları sonucunda PİOÖ-42'nin yeterli psikometrik değerlere sahip olduğu bildirilmiştir (Akın ve diğ., 2012).

2.2.3 Kişisel Bilgi Formu

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, algılanan gelir düzeyi, algılanan ebeveyn tutumunu belirlemeye yönelik soruların yer aldığı formdur.

2.3 Verilerin Analizi

Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet açısından anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için “bağımsız gruplar t testi” kullanılmış; belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin; gelir durumu, ebeveyn tutumları açısından anlamlı farklılıklar sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ise ANOVA kullanılmıştır. Söz konusu tüm testlerin öncesinde veri setinin normal dağılım gösterip göstermediği denetlenmiştir.

3. BULGULAR

3.1 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Düzeyi ile Psikolojik İyi Oluş Düzeyi Arasındaki İlişki

Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki Pearson momentler katsayıları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilere yönelik korelasyon tablosu

Faktör	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Özerklik	—							
2. Çevresel hâkimiyet	.368**	—						
3. Bireysel gelişim	.303**	.475**	—					
4. Diğerleriyle olumlu ilişkiler	.315**	.542**	.478**	—				
5. Yaşam amaçları	.296**	.461**	.501**	.482**	—			
6. Öz-kabul	.415**	.652**	.487**	.626**	.497**	—		
7. Psikolojik iyi oluş	.605**	.790**	.720**	.783**	.721**	.841**	—	
8. Belirsizliğe tahammülsüzlük	-.170**	-.236**	-.226**	-.174**	-.116*	-.192**	-.247**	—
Ortalama	32.61	33.95	36.08	37.75	36.59	34.94	212.05	40.50
Standart Sapma	5.97	5.94	5.85	6.71	6.02	6.86	27.79	9.69

* p< .05, ** p< .01

Tablo 1’de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı negatif ilişkiler bulunmaktadır. En yüksek düzeyden en düşük düzeydeki ilişkiler sıralandığında, toplam psikolojik iyi oluş, çevresel hâkimiyet, bireysel gelişim, öz kabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik ve yaşam amaçları olduğu görülmektedir. Bu ilişkiler, üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri azaldıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinin yükseldiği anlamına gelmektedir.

3.2 Cinsiyete Göre Belirsizliğe Tahammülsüzlük Düzeyleri

Cinsiyete göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri farklılıklarının incelenmesine yönelik bağımsız gruplar “t” testi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerine yönelik betimsel istatistikler ve bağımsız gruplar t testi sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Belirsizliğe tahammülsüzlük	Erkek	152	40.27	10.00	-.654	424	.514
	Kadın	274	40.91	9.12			

Tablo 2'de görüldüğü üzere, üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre belirsizliğe tahammülsüzlük puan ortalamaları t (424= -.654, p>.05) farklılaşmamaktadır.

3.3 Algılanan gelir düzeyine göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri

Üniversite öğrencilerinin algılanan gelir düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler ve algılanan gelir düzeyine göre belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarına ilişkin betimsel istatistikler ve ANOVA sonuçları Tablo 3 ve Tablo 4'da gösterilmektedir.

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin algılanan gelir düzeylerine göre belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarına ilişkin betimsel istatistikler

Gelir düzeyi	N	$\bar{X}$	ss
Yetersiz	39	42.35	8.64
Orta	279	40.01	9.80
İyi	105	40.97	9.71
Toplam	423	40.46	9.69

Tablo 4. Üniversite öğrencilerinin algılanan gelir düzeylerine göre belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	216.710	2	108.355	1.156	.316
Grup içi	39380.316	420	93.763		
Toplam	39597.026	422			

ANOVA sonuçlarına göre algılanan gelir düzeyleri farklı olan öğrencilerin belirsizliğe tahammülsüzlük puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{2-420}=1.156$, $p>.05$).

3.4 Algılanan Ebeveyn tutumlarına göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri

Üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumlarına ilişkin betimsel istatistikler ve algılanan ebeveyn tutumlarına göre belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarına ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumlarına göre belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarının betimsel istatistikleri

Ebeveyn tutumları	N	$\bar{X}$	ss
Demokratik	152	38.99	9.34
Otoriter	70	40.80	10.31
Koruyucu	167	42.00	9.40
İlgisiz	34	39.26	10.50
Toplam	423	40.50	9.69

Tablo 6. Üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumlarına göre belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarına ilişkin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	783.647	3	261.216	2.819	.039
Grup içi	39106.851	419	92.670		
Toplam	39890.498	422			

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin algılanan ebeveyn tutumuna göre toplam belirsizliğe tahammülsüzlük puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{3-419} = 2.819, p < .05$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan post-hoc (Tukey) testi sonucunda, ebeveyn tutumunu koruyucu olarak algılayan öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{X} = 40$) demokratik olarak algılayan öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 42.80$) daha yüksek belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir.

3.5 Cinsiyete göre psikolojik iyi oluş düzeyleri

Cinsiyete göre psikolojik iyi oluş düzeyleri farklılıklarının incelenmesine yönelik bağımsız gruplar "t" testi sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerine yönelik betimsel istatistikler ve bağımsız gruplar t testi sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	t	Sd	p
Özerklik	Kadın	274	32.71	6.09	.485	424	.628
	Erkek	152	32.42	5.76			
Çevresel hâkimiyet	Kadın	274	34.38	5.95	2.031	424	.043
	Erkek	152	33.16	5.86			
Bireysel gelişim	Kadın	274	36.90	6.00	3.950	424	.000
	Erkek	152	34.60	5.27			
Diğerleriyle olumlu ilişkiler	Kadın	274	38.48	6.67	3.052	424	.002
	Erkek	152	36.42	6.59			
Yaşam amaçları	Kadın	274	37.17	5.74	2.670	424	.008
	Erkek	152	35.55	6.40			
Öz-kabul	Kadın	274	35.19	7.22	.985	424	.325
	Erkek	152	34.50	6.16			
Toplam psikolojik iyi oluş	Kadın	274	215.04	28.38	3.024	424	.003
	Erkek	152	206.54	25.86			

Tablo 7'de görüldüğü üzere, üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre özerklik $t(424) = .485, p > .05$ ve öz-kabul $t(424) = .985, p > .05$ puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmamakta, ancak diğer alt boyutlarda farklılaşmaktadır. Çevresel hâkimiyet $t(424) = 2.031, p < .05$; bireysel gelişim $t(424) = 3.950, p < .05$; diğerleriyle olumlu ilişkiler $t(424) = 3.052, p < .05$; yaşam amaçları $t(424) = 2.670, p < .05$ boyutlarında ve psikolojik iyi oluş toplam puanlarında $t(424) = 3.024, p < .05$ kadın öğrencilerin puan ortalamaları erkek öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir.

3.6 Algılanan gelir düzeyine göre toplam psikolojik iyi oluş düzeyleri

Üniversite öğrencilerinin algılanan gelir düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler ve algılanan gelir düzeyine göre psikolojik iyi oluş toplam puanlarına ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 8 ve Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 8. Üniversite öğrencilerinin algılanan gelir düzeylerine göre toplam psikolojik iyi oluş puanlarına ilişkin betimsel istatistikler

Gelir düzeyi	N	$\bar{X}$	ss
Yetersiz	39	198.89	19.92
Orta	279	211.97	27.06
İyi	105	216.85	30.48
Toplam	423	212.06	27.75

Tablo 9. Üniversite öğrencilerinin algılanan gelir düzeylerine göre toplam psikolojik iyi oluş puanlarına ilişkin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	8629.930	2	4314.965	5.732	.004
Grup içi	311639.802	420	752.753		
Toplam	320269.731	422			

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin algılanan gelir düzeyine göre toplam psikolojik iyi oluş puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{2-420} = 5.732$, $p < .01$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan post-hoc (Tukey) testi sonucunda, gelir düzeyini iyi olarak algılayan öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{X} = 216.85$), gelir düzeyini yetersiz algılayan öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 198.89$) daha yüksek toplam psikolojik iyi oluş puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir.

3.7 Algılanan Ebeveyn tutumlarına göre psikolojik iyi oluş düzeyleri

Üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumlarına ilişkin betimsel istatistikler ve algılanan ebeveyn tutumlarına göre psikolojik iyi oluş toplam puanlarına ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 10 ve Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 10. Üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumlarına göre psikolojik iyi oluş toplam puanlarına ilişkin betimsel istatistikler

Ebeveyn tutumları	N	$\bar{X}$	ss
Demokratik	152	214.44	28.90
Otoriter	70	221.39	26.95
Koruyucu	167	206.13	26.48
İlgisiz	34	211.41	24.62
Toplam	423	212.05	27.79

Tablo 11. Üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumlarına göre psikolojik iyi oluş toplam puanlarına ilişkin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	12764.161	3	4254.720	5.696	.001
Grup içi	310711.980	419	746.904		
Toplam	323476.140	422			

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin algılanan ebeveyn tutumuna göre toplam psikolojik iyi oluş puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{3,419} = 5.696, p < .01$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan post-hoc (Tukey) testi sonucunda, ebeveyn tutumunu otoriter olarak algılayan öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{X} = 221.39$) koruyucu olarak algılayan öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 206.13$) daha yüksek psikolojik iyi oluş toplam puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1 Sonuç ve Tartışma

4.1.1 Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Psikolojik İyi Oluş ile İlgili Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma sonuçları, üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arttıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinin altı alt boyutu (öz-kabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel hâkimiyet, yaşam amacı, bireysel gelişim) puanlarının azaldığını göstermiştir. Buna paralel olarak, belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin toplam psikolojik iyi oluş düzeyi daha düşüktür. Belirsizliğe tahammülsüzlüğün obsesif kompulsif bozukluk (Tolin ve diğ., 2003), sosyal fobi (Carleton ve diğ., 2010), depresyon (Yook ve diğ., 2010), panik bozukluk ve agorafobi (Carleton ve diğ., 2014) gibi çeşitli uyum sorunları ile ilişkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte yüksek düzeyde algılanan belirsizlik, yüksek kaygı ve depresyon ile düşük hayat kalitesi ile ilişkili olup (Barahmand ve Haji, 2014); depresyon ise psikolojik iyi oluşun tüm boyutlarıyla negatif yönde ilişkili bulunmuştur (Ryff ve Keyes, 1995). Bu araştırmada da belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri yüksek öğrenciler, genel olarak anksiyete bozukluklarında olduğu gibi olumsuz bilişlere odaklanıyor olabilirler, afektif bozukluklarda olduğu gibi geçmişe ve kendilerine yönelik olumsuz bilişlerle ruminatif düşüncelere sahip olabilirler. Bu nedenle bu araştırmada psikolojik iyi oluş ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında negatif ilişki bulunmuş olabilir.

4.1.2 Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Demografik Değişkenler (Cinsiyet, Algılanan Gelir Düzeyi, Algılanan Ebeveyn Tutumu) ile İlgili Sonuçlar ve Tartışma

Belirsizliğe tahammülsüzlük açısından kadın ve erkek öğrenciler arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Bu bulgu Boelen ve diğerleri (2014) ile Carleton ve diğerlerinin (2014) bulgularıyla tutarlıdır. Belirsizliğe tahammülsüzlük içinde yer alan belirsizliğin stresli ve üzüntü verici olduğuna yönelik algı, eyleme geçme ve davranış oluşturmada kişiye yetersizlik hissettirdiği algısı, belirsiz durumların olumsuz olduğu ve kaçınılması gerektiği algısı ve belirsizliğin adaletsiz olduğu algısı cinsiyetten bağımsız olarak tüm bireylerin yaşayabileceği olumsuz bilişsel ve duyuşsal unsurlar olarak değerlendirilebilir. Bir başka deyişle bireyin cinsiyeti ne olursa olsun belirsizlikle karşılaştığında sözü edilen biliş ve duyuşları yaşayabilir. Bu nedenle kadın ve erkek öğrencilerin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık çıkmamış olabilir.

Cinsiyete göre olduğu gibi gelir düzeyi farklılıkları da öğrencilerin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini farklılaştırmamaktadır. Literatürde bu bulguya yönelik herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Dugas ve diğerlerine (2004) göre yaşam her gün belirsizliklerle doluyken belirsizliğe tahammülsüz bir kişinin endişelenmek için çok sayıda sebebi kolayca bulabileceğine yönelik açıklamaları, birey eğer belirsizliğe tahammülsüzlük özelliği geliştirmiş ise, gelir düzeyi ne olursa olsun endişeleneceği bir durum bulabileceği anlamına da gelmektedir. Bu nedenle gelir düzeyine göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında bir farklılık çıkmamış olabilir.

Bu araştırmanın bir başka sonucu da algılanan ebeveyn tutumuna göre öğrencilerin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri farklılaşmaktadır. Koruyucu davranan ebeveyne sahip öğrenciler demokratik davranan ebeveyne sahip öğrencilere göre belirsizliğe daha çok tahammülsüzlük göstermektedir. Literatürde ebeveyn tutumları ile doğrudan belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak Öztürk (2013) aile

işlevselliğinin sağlıklı algılanma düzeyi arttıkça belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin de arttığını bulmuştur. Koruyucu tutuma sahip ebeveynler, çocuğa daha çok müdahale etme, çocuk üzerinde aşırı kontrol, çocuğun girişimciliğini engelleme gibi davranışlara sahiptir (Kulaksızoğlu, 1998). Bu tutumda, korumak adına çocuğun yeni problemlerle, bir başka deyişle henüz çözümü belirsiz durumlarla karşılaşması engellemiş olabilecektir. Bu durumda çocuğun belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin artması durumu da söz konusu olabilecektir. Öte yandan, demokratik tutuma sahip ebeveynler çocuğun yeni durumlarla, bir başka deyişle çocuğun henüz bilmediği belirsiz durumlarla karşılaşmasına izin vermektedir (Kulaksızoğlu, 1998). Bu durumda çocuğun belirsizliğe tahammülsüzlük değil, belirsizliğe tahammül geliştirmesi durumu ortaya çıkacaktır. Bu nedenle koruyucu ebeveyne sahip olduğunu algılayan üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri demokratik ebeveyn tutumuna sahip olduğunu algılayan öğrencilerden daha yüksek olabilir. Ancak araştırmada ilgisiz ve otoriter davranan ebeveyne sahip öğrencilerin belirsizliğe tahammülsüzlük puanları arasında bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Bu durum, ilgisiz davranan ebeveynlerin çocukların belirsiz durumlarla karşılaşmış ve karşılaşmadıklarıyla ilgilenmemeleri nedeniyle bu öğrenciler belli düzeyde belirsizliğe tahammül(süzlük) göstermekle birlikte diğer ebeveyn tutumuyla yetişen öğrencilerden anlamlı düzeyde farklılaşmamış olabilir. Bununla birlikte, otoriter davrananlar ise bu tutumlarıyla belirsiz durumlara yönelmede çocuğu özgür bırakmadıklarından diğer ebeveyn tutumlarıyla yetişen öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek ya da daha az belirsizliğe tahammülsüzlük geliştirmemiş olabilirler.

4.1.3 Psikolojik İyi Oluş ve Demografik Değişkenler (Cinsiyet, Algılanan Gelir Düzeyi, Algılanan Ebeveyn Tutumu) ile İlgili Sonuçlar ve Tartışma

Bu araştırmada cinsiyet açısından, kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluş toplam puanları erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, literatürde psikolojik iyi oluş ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırmayla (Cenkseven, 2004; Cirhinlioğlu, 2006; Demirci, 2013; Haring, Stock ve Okun, 1984; Gediksiz, 2013; Ryff, 1989; 1995; Ryff ve Singer, 2008) tutarlıdır. Bununla birlikte araştırmalar sosyal destek ve psikolojik iyi oluş arasında pozitif yöndeki ilişki olduğunu göstermektedir (Gençöz ve Özlale, 2004; Malkoç ve Yalçın, 2015; Vermaas, 2010). Bu bağlamda Luarn, Kuo, Chiu ve Chang (2015) kadınların daha güçlü sosyal bağlar kurduklarını ve bu nedenle çevrimiçi ortamlarda daha çok sosyal destek aldıklarını bulmuşlardır. Bu araştırmada kadın öğrencilerin iyi oluş düzeylerinin daha iyi olmasının nedeni, erkek öğrencilere göre daha çok duygularını ifade etmeleri ve bunun sonucunda daha çok sosyal bağlar oluşturmaları ve bu sayede daha çok sosyal destek almaları olabilir. Bu nedenle bu araştırmada kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri daha yüksek olabilir.

Kadın üniversite öğrencilerinin yardım arama davranışları erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğuna yönelik birçok çalışma bulunmaktadır (Nam, Chu, Lee, Lee, Kim ve Lee, 2010). Bu bağlamda bu araştırmada kadın öğrencilerin daha yüksek psikolojik iyi-oluş düzeylerine sahip olmalarının bir başka nedeni, kadın öğrencilerin daha çok psikolojik yardım aramış olabilirler aldıkları yardımlar da psikolojik iyi oluş düzeylerini artırmış olabilir.

Ryff ve Singer (2002) eğitim düzeyi arttıkça kadınların iyi oluş düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğunu bildirmektedir. Bu araştırmada yer alan kadınların bir fakültede okumaları da onların psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkilemiş olabilir. Türkiye İstatistik Kurumu (2017) göre 2015 yılında fakülte ya da yükseköğretim mezunu kadınların oranı %13.1 iken erkeklerin oranı %17.9 olduğu da göz önüne alınırsa, bir fakülteye devam etmeleri kadınların iyi oluşlarını erkeklerden daha yüksek düzeyde etkilemiş olabilir.

Bu araştırmada ayrıca kadın üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşun bireysel gelişim, diğerleriyle olumlu ilişkiler ve çevresel hâkimiyet alt boyutlarından daha yüksek ortalamalara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlardan bireysel gelişim ve diğerleriyle olumlu ilişkilere ait bulgular, tüm yaş gruplarında aynı sonuçları bulan Ryff'in (1995) çalışmasıyla tutarlıdır. Erkek öğrencilere oranla daha çok sosyal ilişkiler kurmaları, daha çok sosyal ağlar oluşturmaları (Luarn ve diğ., 2015) diğerleriyle olumlu ilişkiler alt boyutunda kadın öğrencilerin yüksek puan almalarını

açıklayıcı niteliktedir. Bireysel gelişim açısından ise özellikle romantik ilişkilerde kadınların ilişkileri benlik algılarının bir parçası olarak değerlendirmektedir ve bu nedenle bir yandan ilişkilerini yürütmek için çaba sarf etmekte, öte yandan ilişkileri bittikten sonra, gelecekteki ilişkilerinin daha iyi olması için neler yapabilecekleri üzerinde daha çok eleştirel davranabilmektedir (Tashiro ve Frazier, 2003).

Kendilerini geliştirmelerini destekleyici bu davranışlarını romantik ilişkiler dışında diğerleriyle ilişkilerine de aktarmış olabilirler ve bu nedenle bireysel gelişim alt boyutundan daha yüksek puanlar almış olabilirler.

Çevresel hâkimiyet açısından kadın öğrenciler lehine ortaya çıkmıştır. Çevresel hâkimiyet, günlük yaşam olayları ve sorumlulukları üzerinde kontrole sahip olduğu algısı ve kendisini çevreye veya çevreyi kendisine uydurabilme becerisi (Keyes ve diğ., 2002) anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, kadın öğrenciler kişisel çevrelerini düzenleme özgürlüklerine üniversite döneminde daha çok sahip olduklarını hissediyor olabilirler. Toplumsal değer yargıları içinde ebeveynler erkek öğrencilere oranla kadın öğrenciler üzerinde üniversite öncesi dönemde daha baskıcı davranabilmektedir. Bu tür bir tutum nedeniyle çevre üzerinde hâkimiyet duygusu üniversite öncesi dönemde daha az olabilir. Kadın öğrencilerin büyük çoğunluğu üniversiteye başladıktan itibaren bu tür bir baskıyı daha az hissedip çevre üzerindeki hâkimiyetlerinin arttığı duygusunu erkek öğrencilere göre daha çok hissediyor olabilirler. Erkek öğrencilerde ise ebeveynin kontrol edici davranışlarına kadın öğrencilere göre daha az maruz kalabilecekleri için çevresel hâkimiyet açısından üniversite öncesi ve üniversite döneminde bir farklılık olmayabilir. Bir başka olası neden ise kadın öğrenciler üniversite öğrenimleri aracılığıyla geleceklerini istekleri doğrultusunda düzenleyebilme olasılıklarının arttığını düşünüyor olabilirler. Bu nedenle de kadın öğrencilerin çevresel hâkimiyet puanları daha yüksek çıkmış olabilir.

Araştırmada özerklik puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Nitekim Ryffe (1989) göre özgür irade, bağımsızlık ve davranışın içsel düzenlenmesi anlamına gelen özerklik, üniversite yaşamı öğrencilerin daha özerk davranmalarına fırsat veren bir yaşam dönemidir. Üniversite yaşamı cinsiyetten bağımsız olarak derse devam dâhil olmak üzere, arkadaş seçimi, yurt ya da ev yaşamını düzenleme, harcama yapma ve harcama alanlarını seçme gibi konularda öğrencinin üniversite öncesine göre daha bağımsız olmasına daha çok izin veren bir niteliğe sahiptir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin özerklik puan ortalamaları arasında bir farklılık çıkmamış olabilir.

Bir başka sonuç ise öz-kabul puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılık göstermediğidir. Özkabul, kişinin kendine ait olumlu tutumlar takınması (Ryff, 1989), bireyin kendini sınırlılıklarıyla birlikte olumlu algılaması ve geçmişine dair olumlu duygular hissetmesi (Kuzucu, 2006) olarak tanımlanmaktadır. Üniversite dönemi hem kadın hem de erkek öğrenciler için, ergenlik çalkantılarının bitmeye yüz tuttuğu, bireyin kendini daha çok tanıdığı, daha bağımsız olduğu bir dönem olarak bireyin kendini daha çok kabul ettiği bir dönem olarak ele alınabilir. Bununla birlikte üniversite mezunu olmak toplumumuzda iyi bir meslek sahibi olmak için ön koşul olarak değerlendirilebilmektedir. Bu durum cinsiyet farkı olmaksızın tüm üniversite öğrencilerinin kendine yönelik olumlu tutum takınmasını ve kendini daha çok kabul etmesini sağlayabilmesi anlamına gelebilir. Bu nedenle öz kabul puan ortalamaları arasında cinsiyete göre bir farklılık çıkmamış olabilir.

Gelir düzeyini yetersiz olarak algılayan üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri gelir düzeyini iyi hissedenlerden daha düşüktür. Bu sonuç, Kaplan, Shema ve Leite'nin (2008) gelir düzeyinin düşmesi psikolojik iyi oluş düzeyini olumsuz etkilediğini belirledikleri çalışmayla tutarlıdır. Gelir düzeyinin düşük olmasının psikolojik sağlık ve iyi oluşu etkilemesi (Taylor, Jenkins ve Sacker, 2011) bu çalışmada da gelir düzeyini yetersiz algılayan üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin gelir düzeyini yeterli algılayan öğrencilerden daha düşük psikolojik iyi oluş düzeylerine sahip olmalarını açıklar niteliktedir. Ancak gelir düzeyini yetersiz algılayan öğrencilerle orta algılayanların ve gelir düzeyini orta algılayanlarla iyi algılayanların psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bunun nedeni algılanan gelir düzeyi açısından yetersiz ve orta, orta ve yeterli arasında gelir düzeyi farklarının yüksek olmaması olabilir. Bir başka deyişle

kendilerini düşük gelir düzeyinde algılayanlarla orta gelir düzeyinde algılayanların bir kısmı arasında yaşam kalitesi ve minimum ihtiyaçları karşılayabilme gibi konularda farklılık olmayabilir. Bununla birlikte, gelirini orta düzeyde algılayanların bir kısmı, yüksek gelir düzeyine sahip algılayan öğrencilerde olduğu gibi minimum ihtiyaçları karşılamamanın üzerinde bir yaşam kalitesine sahip olabilirler. Bu nedenle yetersiz ve orta algılanan gelir düzeyler arasında ve orta ve yeterli algılanan gelir düzeyleri arasında psikolojik iyi oluş düzeyleri açısından farklılık çıkmamış olabilir.

Algılanan ebeveyn tutumlarına göre psikolojik iyi oluş düzeyleri karşılaştırılmasında ise sonuçlar otoriter davranan ebeveynlere sahip öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri koruyucu davranan ebeveynlere sahip öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, otoriter ve koruyucu ebeveyn tutumlarına sahip öğrencilerin demokratik ebeveyn tutumlarına sahip öğrencilerden daha düşük toplam psikolojik iyi olma puanlarına sahip olduklarını belirleyen Demirci (2013) ve Şahin (2013) çalışmalarıyla kısmen tutarlıdır. Koruyucu ebeveyn tutumunda anne ve baba çocuğu aşırı korumakta, çocuğa gerektiğinden fazla kontrol ve özen göstermekte, bu nedenle çocuk benliğini tanımlama olanağı bulamamakta ve ailenin istediği yönde bağımlı bir kişilik geliştirmektedir. Bu durum çocuğun kendi kendini kontrol edebilen (özerk) bir birey olmasını ve sosyal yönden sağlıklı gelişmesini engellemektedir (Yavuzer, 2011). Bu nedenle bu araştırmada ebeveynlerinin tutumunu koruyucu algılayan öğrencilerin psikolojik iyi oluş puanları düşük çıkmış olabilir. Ancak bu araştırmada ebeveyn tutumlarını otoriter algılayan öğrencilerin psikolojik iyi oluş puanları ebeveyn tutumlarını koruyucu algılayan öğrencilerden yüksek çıkmıştır.

Otoriter ebeveyn tutumu çocuğa söz hakkı vermeksizin ve isteklerini dikkate almaksızın kural ve emirlerin çok katı bir şekilde uygulanmasıdır (Ekşi, 1990). Yavuzer'e (2011) göre ülkemizde geleneksel aile tutumu olarak karşılaşılan bu tutum, sürekli denetlenen çocukta aşırı isyankârlık veya aşırı boyun eğici tutum dıştan denetimli bir kişilik yapısı geliştirmektedir. Bu araştırma, ebeveynlerini otoriter algılayan öğrencilerin ebeveynlerini koruyucu algılayanlara göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeylerine sahip olduklarını göstermiştir. Bu ilginç sonuç, algılanan otoriter ebeveyn tutumunun araştırmaya katılan öğrenciler tarafından geleneksel, beklenen hatta istenen bir tutum olarak değerlendirilmesi nedeniyle ortaya çıkmış olabilir. Buna paralel olarak, Rudy ve Grusec (2001), kolektivist toplumlarda geleneksel olan otoriter ebeveyn tutumunun yakınlıktan uzak, patolojik, esnek olmayan düşünce yapısına sahip bir tutum olarak değerlendirilemeyeceğini, tam tersine otoriter ailede de çocuğa yakınlık/sıcaklık ve çocuğa yönelik olumlu tutumun olduğunu belirtmektedir. Toplumumuzun daha kolektivist bir toplum özelliği gösterdiği düşünülürse ebeveyn tutumunu otoriter algılayan öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin koruyucu algılayanlara göre yüksek çıkması daha anlaşılır bir sonuç durumundadır.

4.2 Öneriler

Bu araştırmada belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiler ve söz konusu değişkenlerle cinsiyet, algılanan gelir düzeyi ve algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu bağlamda belirsizliğe tahammülsüzlüğün gelir düzeyi ve ebeveyn tutumu tarafından ne düzeyde yordandığı gelecek araştırmaların konusu olabilir. Bununla birlikte demografik değişkenlere ilişkin veriler, katılımcıların algılarına dayalı olarak elde edilmiştir. Gelir düzeyi ve ebeveyn tutumunu belirlemek için ölçekler kullanılabilir. Bununla birlikte, gelecek araştırmalar söz konusu değişkenlerle ilgili nitel veriler elde etmeye yönelik olabilir.

Belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş arasındaki negatif yöndeki ilişki, üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammül geliştirilmesi ile psikolojik iyi oluşlarının artırılabilceği düşüncesini akla getirmektedir. Bu bağlamda belirsizliğe tahammül geliştirici psikoeğitim programlarıyla söz konusu etkililik düzeyi deneysel çalışmalarla belirlenebilir.

Koruyucu ebeveyn tutumu ile psikolojik iyi oluş arasındaki negatif ilişki ebeveyn tutumlarını daha çok sıcaklık ve empatiklik içeren, çocuğun kişiliğini ve özerkliğini destekleyen bir tutuma dönüştürmenin önemini gündeme getirmektedir. Bu bağlamda gelecek kuşakların psikolojik iyi oluş düzeylerini artırmak için üniversite öğrencilerine çocuk yetiştirme sözü edilen tutumları içeren eğitimler düzenlenebilir.

Kaynakça

- Akın, A. Demirci, İ., Yıldız, E., Gediksiz, E. ve Eroğlu, N. (2012). The short form of the Scales of Psychological Well-being (SPWB-42): The validity and reliability of the Turkish version. *International Counseling and Education Conference*, (2012, May, 3-5). İstanbul, Turkey.
- Anlı, G. (2011). Kendini Sabotaj ile Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Barahmand, U. ve Haji, A. (2014). The impact of intolerance of uncertainty, worry and irritability on quality of life in persons with epilepsy: Irritability as mediator. *Epilepsy Research*, 108, 1335-1344.
- Berenbaum, H., Bredemeier, K. ve Thompson, R., J. (2008). Intolerance of uncertainty: Exploring its dimensionality and associations with need for Cognitive closure, psychopathology, and personality. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(1), 117-125.
- Biswas-Diener, R., Diener, E. ve Tamir, M. (2004). The psychology of subjective well-being. *Daedalus*, 133(2), 18-26.
- Boelen, P.A, Reijntjes, A. ve Carleton, N.R. (2014). Intolerance of Uncertainty and Adult Separation Anxiety. *Cognitive Behaviour Therapy*, 43(2), 133-144.
- Boelen, P. A. ve Reijntjes, A. (2009). Intolerance of uncertainty and social anxiety. *Journal of anxiety disorders*, 23(1), 130-135.
- Buhr, K. ve Dugas, M., J. (2002). The intolerance of uncertainty scale: Psychometric properties of the English Version. *Behavior Research and Therapy*, 40, 931-945.
- Buhr, K. ve Dugas, M., J. (2009). The role of fear of anxiety and intolerance of uncertainty in worry: An experimental manipulation. *Behaviour Research and Therapy*, 47, 215-223.
- Carleton, R. N., Norton, M. A. ve Asmundson, G. J. G. (2007). Fearing the unknown: A short version of the Intolerance of Uncertainty Scale. *Journal of Anxiety Disorders*, 21(1), 105-117.
- Carleton, R. N., Collimore, K. C. ve Asmundson, G. (2010). "It's not just the judgments—It's that I don't know": Intolerance of uncertainty as a predictor of social anxiety. *Journal of Anxiety Disorders*, 24, 189-195.
- Carleton R. N., Duranceau, S., Freeston, M. H., Boelen, P. A., McCabe, R. E. ve Antony, M. M. (2014). "But it might be a heart attack": Intolerance of uncertainty and panic disorder symptoms. *Journal of Anxiety Disorders*, 28, 463-470.
- Cenkseven, F. (2004). *Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Cirhinlioğlu, F. G. (2006). *Üniversite öğrencilerinde utanç eğilimi, dini yönelimler, benlik kurguları ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cooper, H., Okamura, L. ve McNeil, P. (1995). Situation and personality correlates of psychological well-being: Social activity and personal control. *Journal of Research in Personality*, 29, 395-417.
- Deci E. L. ve Ryan, R. M. (2008). Hedonia, eudaimonia and well-being: an introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9, 1-11.
- Demirci, İ. (2013). *Öğretmen adaylarının öz bilgi ve psikolojik iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Diener, E. ve Ryan, K. (2009). Subjective Well-Being: A General Overview. *South African Journal of Psychology*, 39(4), 391-406.

- Dugas, M. J., Buhr, K. ve Ladouceur, R. (2004). The role of intolerance of uncertainty in etiology and maintenance. In R. G. Heimberg, C. L. Turk, & D. S. Mennin (Eds.), *Generalized anxiety disorder: Advances in research and practice* (pp. 143-163). New York: Guilford Press.
- Dugas, M. J., Freeston, M. H. ve Ladouceur, R. (1997). Intolerance of uncertainty and problem orientation in worry. *Cognitive therapy and research*, 21(6), 593-606.
- Dugas, M. J., Gosselin, P. ve Ladouceur, R. (2001). Intolerance of uncertainty and worry: Investigating specificity in a non clinical sample. *Cognitive Therapy and Research*, 25(5), 551-558.
- Dugas, M. J., Marchand, A. ve Ladouceur, R. (2005). Further validation of a cognitive- behavioral model of generalized anxiety disorder: Diagnostic and symptom specificity. *Journal of Anxiety Disorders*, 19, 329-343.
- Dugas, M. J., Savard, P., Turcotte, J., Gaudet, A., Brillon, P., Ladouceur, R., Leblanc, R. ve Gervais, N. J. (2010). A randomized clinical trial of cognitive-behavioral therapy and applied relaxation for adults with generalized anxiety disorder. *Behavior Therapy*, 41, 46-58.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Ana-Babalar*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Fracalanza, K., Koerner, N., Deschênes, S. S ve Dugas, M. J. (2014) Intolerance of uncertainty mediates the relation between generalized anxiety disorder symptoms and anger, *Cognitive Behaviour Therapy*, 43(2), 122-132.
- Fergus, T. A. ve Bardeen, J. R. (2013). Anxiety sensitivity and intolerance of uncertainty: Evidence of incremental specificity in relation to health anxiety. *Personality and Individual Differences*, 55(6), 640-644.
- Gediksiz, E. (2013). Alçakgönüllülük ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Gençöz, T. ve Özlale, Y. (2004). Direct and indirect effects of social support on psychological well-being. *Social Behavior and Personality*, 32(5), 449-458.
- Grenier, S., Barrette, A-M. ve Ladouceur, R. (2005). Intolerance of uncertainty and intolerance of ambiguity: Similarities and differences. *Personality and Individual Differences* 39, 593-600. doi:10.1016/j.paid.2005.02.014.
- Haring, M. J., Stock, W. A. ve Okun, M. A. (1984). A research synthesis of gender and social class as correlates of subjective Well-Being. *Human Relations*, 37, 645-657.
- Kaplan, G. A., Shema, S. J. ve Leite, C. M. A. (2008). Socioeconomic determinants of psychological well-being: the role of income, income change, and income sources during the course of 29 years. *Annals of Epidemiology*, 18(7), 531-537.
- Keyes, C. L., Shmotkin, D. ve Ryff, C. (2002). Optimizing well-being: the empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 1007-1022.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kuzucu, Y. (2006). Duyguları Fark Etmeye ve İfade Etmeye Yönelik Bir Psikoeğitim Programının, Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Farkındalık Düzeylerine, Duyguları İfade Etme Eğilimlerine, Psikolojik ve Öznel İyi Oluşlarına Etkisi (*Yayımlanmamış doktora tezi*). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Ankara.
- Luarn, P., Kuo, H. C., Chiu, Y. P. ve Chang, S. C. (2015). Social support on facebook: the influence of tie strength and gender differences. *International Journal of Electronic Commerce Studies*, 6(1), 37.
- McEvoy, P. M. ve Mahoney, A. E. (2011). Achieving certainty about the structure of intolerance of uncertainty in a treatment-seeking sample with anxiety and depression. *Journal of Anxiety Disorders*, 25(1), 112-122.
- Mahoney, A. E. J. ve McEvoy, M. P. (2012). Trait versus situation-specific intolerance of uncertainty in a clinical sample with anxiety and depressive disorders. *Cognitive Behaviour Therapy*, 41(1), 26-39.

- Malkoç, A. ve Yalçın, İ. (2015). Relationships among Resilience, Social Support, Coping, and Psychological Well-Being among University Students. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43).
- Miranda, R., Fontes, M. ve Marroquin, B. (2008). Cognitive content-specificity in future expectancies: Role of hopelessness and intolerance of uncertainty in depression and GAD symptoms. *Behaviour Research and Therapy*, 46, 1151-1159.
- Nam, S. K., Chu, H. J., Lee, M. K., Lee, J. H., Kim, N. ve Lee, S. M. (2010). A meta-analysis of gender differences in attitudes toward seeking professional psychological help. *Journal of American College Health*, 59(2), 110-116.
- Norr, A. M., Oglesby, M. E., Capron, D. W., Raines, A. M., Korte, K.J. ve Schmidt, N. B. (2013). Evaluating the unique contribution of intolerance of uncertainty relative to other cognitive vulnerability factors in anxiety psychopathology. *Journal of Affective Disorders*, 151(1), 136-142.
- Öztürk, Ö. (2013). İntihar olasılığı ve aile işlevselliği arasındaki ilişkide bilişsel esneklik ve belirsizliğe tahammülsüzlük değişkenlerinin aracı rolü (*Yayınlanmamış doktora tezi*). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Uygulamalı Psikoloji) Anabilim Dalı.
- Rudy, D. ve Grusec, J. E. (2001). Correlates of authoritarian parenting in individualist and collectivist cultures and implications for understanding the transmission of values. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(2), 202-212.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Ryff C. D (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), 99-104.
- Ryff, C. D. ve Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.
- Ryff, C. D., Magee, W. J., Kling, K. C. ve Wing, E. H. (1999). Forging Macro-Micro Linkages in The Study of Psychological Well-Being. In C. D. Ryff & V. W. Marshall (Eds.). *The self and society in aging processes* (p. 247-278). New York, NY: Springer.
- Ryff, C. D. ve Singer, B. (2002). Is well-being protective? Linking eudaimonic and hedonic well-being to biomarkers. *Society for Psychophysiological Research*, 40(2), 184-191.
- Ryff, C. D. ve Singer, B. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 9, 13-39.
- Sarı, S. (2007). Sürekli kaygının yordayıcıları olarak belirsizliğe tahammülsüzlük, endişe ile ilgili inançlar ve kontrol odağının incelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarıçam, H., Erguvan, F.M., Akın, A. ve Akça, M. Ş. (2014). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12) Türkçe Formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 148-157.
- Seligman, M. E. P. ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14.
- Steketee, G., Frost, R. O. ve Cohen, I. (1998). Beliefs in obsessive-compulsive disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 12(6), 525-537.
- Sternheim, L., Startup, H. ve Schmidt, U. (2011). An experimental exploration of behavioral and Cognitive-emotional aspects of intolerance of uncertainty in eating disorder patients. *Journal of Anxiety Disorders*, 25, 806-812.
- Şahin, M. (2013). Affedıcılık ile Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Sakarya.

- Taylor, M. P., Jenkins, S. P. ve Sacker, A. (2011). Financial capability and psychological health. *Journal of Economic Psychology*, 32(5), 710-723.
- Tashiro, T. Y. ve Frazier, P. (2003). "I'll never be in a relationship like that again": Personal growth following romantic relationship breakups. *Personal Relationships*, 10(1), 113-128.
- Timur, M. S. (2008). Boşanma sürecinde olan ve olmayan evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tolin, D. F., Abramowitz, J. S., Brigidi, B. D. ve Foa, E. B. (2003). Intolerance of uncertainty in obsessive-compulsive disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 17, 233-242
- Tütüncü, M. (2012). Yönetici ve çalışanların psikolojik iyi olma ve stres düzeyleri açısından karşılaştırılması (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2017). İstatistiklerle Kadın. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24643> erişim tarihi: 15.09.2017.
- Vermaas, E. (2010). Social support as a moderator between stress and psychological well-being (*Doctoral dissertation*), North-West University.
- Wright, S. M., Levine, R. B., Beasley, B., Haidet, P., Gress, T. W., Caccamese, S., Brady, D. Marwaha, A. ve Kern, D. E. (2006). Personal growth and its correlates during residency training. *Medical education*, 40(8), 737-745.
- Yavuzer, H. (2011). *Ana-Baba ve Çocuk*. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Yook, K., Kim, K., Suh, S. Y. ve Lee, K. S. (2010). Intolerance of uncertainty, worry, and rumination in major depressive disorder and generalised anxiety disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 24, 623-628.

Extended Summary

Uncertainty or vague situations are creates anxious feelings almost all the time for almost any individual. Individuals react differently in these uncertain or ambiguous cases, some people react to try to find out solutions to those cases, some do not. Even though the life is full of uncertainty, individuals who can not tolerate uncertainty can easily find plenty of reasons for worry and anxiety. (Dugas, Buhr & Ladouceur, 2004), focus on worry and anxiety, and as a result, they can not find opportunity to resolve the uncertainty and have difficulties about decision making. Intolerance of uncertainty usually accepted as the cause for many psychological and adjustment problems including general anxiety disorder (Dugas, Gosselin, & Ladouceur, 2001). Intolerance of ambiguity is one other term that inwrap while discussing intolerance of uncertainty. The concept of Intolerance of uncertainty is mostly related to future even though the rare possibility of occurrence, thus it relates to anxiety disorders, while intolerance of ambiguity is less likely to connect to anxiety disorders and it means perceiving ambiguity strictly in a black and white thinking.

Psychological wellbeing is usually defined as having more positive and less negative emotions as in subjective wellbeing. But psychological wellbeing also includes some dimensions related to self actualization. These dimensions are self-acceptance, positive relations with others, autonomy, environmental mastery, purpose in life, and personal growth (Ryff, 1989).

In literature, intolerance of uncertainty is mostly related to depression which is a kind of obstacle for self-actualization. Accordingly, depression is negatively related to all dimensions of psychological wellbeing. Within this context, the aim of this study is to investigate the relationship between intolerance of uncertainty and psychological well-being and examine the differences between these two variables in terms of gender, perceived income status and perceived parental attitudes. Study group was composed of 426 undergraduate students from various departments of Marmara, Sakarya, Anadolu, Yıldız Teknik and Sütçü İmam Universities. The data were gathered via The Short Form of Intolerance of Uncertainty Scale, Psychological Well-Being Scale short form, and Personal Information Form.

The data were analyzed by Pearson Product Moments Correlation, ANOVA and t test. The results revealed that students with higher levels of intolerance of uncertainty had lower levels of psychological well-being, intolerance of uncertainty levels didn't differ in terms of gender, and hence psychological well-being levels of female students were significantly higher than those of males. Students who grown up with protective parental attitude had higher levels of intolerance of uncertainty than democratic parental attitude. In terms of psychological well-being, students who raised authoritarian parental attitudes had higher scores than protective parental attitude. Though intolerance of uncertainty levels didn't differ in terms of perceived income levels of students, students with higher perceived income levels had higher scores of psychological well-being. In the light of the research findings, results were discussed these suggestions were offered:

1. Future research can be focused on prediction of intolerance of uncertainty by income level and parental attitude via use of required scales instead of just asking single questions about the independent variables.
2. Quantitative data can be gathered in order to get detailed information about the given variables.
3. Some psychoeducation programs related to tolerance of uncertainty can be developed, and effectiveness of these programs can be tested.
4. Students, who are also future parents, can be given parenting education which includes positive care, empathetic understanding, parental attitude that supports autonomy of the child in order to develop higher psychological wellbeing of their children.